

Arqueologia
Serveis al patrimoni
Modelat i animació 3D

MEMÒRIA DE LA PROSPECCIÓ ARQUEOLÒGICA ALS
TERMES D'AGRAMUNT (URGELL) I COSCÓ (LA NOGUERA)

ÍNDEX

1. INTRODUCCIÓ.....	2
2. SITUACIÓ I DESCRIPCIÓ DE LA ZONA D'ESTUDI.....	3
3. ANTECEDENTS HISTÒRICS I ARQUEOLÒGICS DE LA ZONA.....	4
4. DESCRIPCIÓ DEL PROJECTE I METODOLOGIA.....	7
5. DESCRIPCIÓ DELS TREBALLS ARQUEOLÒGICS REALITZATS	8
6. CONCLUSIONS	10
7. BIBLIOGRAFIA.....	11

ANNEX 1 : PLANIMETRIA

ANNEX 2 : FOTOGRAFIA

1. INTRODUCCIÓ

Amb motiu dels projectes d'arranjament del camí rural asfaltat entre la població d'Agramunt (Urgell) i el poble de Coscó (Noguera) i la construcció de la variant del mateix poble de Coscó, l'empresa EUROGEOTECNICA S.A va demanar a ÀREA SCP la realització dels treballs de prospecció arqueològica de la zona afectada per aquests dos projectes.

El buidat de la Carta Arqueològica va permetre la constatació de fins a cinc jaciments arqueològics: la Balma de les Puelles i els Arquells, amb restes d'habitació medieval; les Vinyes i el Castell Cumot; amb restes de ceràmica d'època íbero-romana i el sepulcre megalític de Coscó, que no havia estat localitzat i que amb els nous treballs que s'han realitzat tampoc s'ha pogut localitzar.

La presència d'aquests jaciments va fer que s'hagués de portar un control arqueològic abans de realitzar qualsevol feina de moviment de terres. Aquests treballs foren dirigits per Enric Vilalta Ribé, arqueòleg de l'empresa ÀREA SCP.

2. SITUACIÓ I DESCRIPCIÓ DE LA ZONA D'ESTUDI

La zona en que s'ha portat a terme la prospecció arqueològica està situada entre els termes municipals d'Agramunt i El Coscó.

El municipi d'Agramunt està situat a la comarca de l'Urgell, a 337 m d'altitud, a la zona sud de la província de Lleida. El seu terme municipal està compost , amés d'Agramunt, pels pobles agregats de Mafet i l'Almenara Alta. El territori està dividit en dos sectors ben diferenciats per la serra d'Almenara que culmina a 459 m d'altitud i pren la direcció E-W: al nord comprèn un ampli sector de la Ribera de Sió, on es troben la vila d'Agramunt i Mafet, i , al sud, el marge septentrional del Pla de l'Urgell.

Per la seva situació limita amb la població de la Fuliola pel sud, amb Tornabous pel sud-est , Oliola al nord, la Donzell pel nord i l'est, i Preixens i Castellserà per l'oest.

Pel que fa a l'economia del municipi, s'hauria de destacar l'agricultura, amb terres de regadiu des de èpoques molt antigues, regades actualment amb les aigües del canal de l'Urgell. Per això el regadiu del municipi ocupa prop de 1000 ha, on la majoria de cultius són blat, ordi, blat de moro , alfals i productes d'horta. En els cultius de secà (unes 4000 ha) predomina el blat i l'ordi, i una petita part dedicada a la vinya i l'olivera.

El Coscó es troba inclòs dintre del terme municipal de l'Oliola, dintre de la comarca de la Noguera.

3. ANTECEDENTS HISTÒRICS I ARQUEOLÒGICS DE LA ZONA

La població d'Agramunt va ser un punt molt important en l'acció de conquesta del Pla de Mascançà i la part occidental de la Ribera d Sió. Després de la conquesta definitiva de Lleida (1149), el comte Ermengol VII donà a la vila la carta de poblament, que concedia , entre altres coses, un règim ampli de llibertats, l'ús directe de la propietat i un conjunt de normes juridico-morals per garantir la convivència dels veïns i repobladors. Fou llavors quan Agramunt es reforçà arquitectònicament, amb la millora de les muralles i la construcció de l'església romànica de Santa Maria. Amb això la vila es va transformà en la capital del *comtat d'Urgell* fins el 1314 i li van concedir nombrosos privilegis, entre ells la d'encunyar moneda oficial del comtat.

Les lluites que hi hagueren després del compromís de Casp van fer que la vila hagués de capitular davant les hosts de Ferran I el d'Antequera el 1413, i quedaria perpètuament en poder de la corona.

Fins al segle XVI Agramunt era cap d'una sots-vegueria però aleshores passà a cap de la vegueria d'Agramunt, que comprenia la vall mitjana del Segre i un sector de la Ribera del Sió; amb el decret de Nova Planta (1716) fou incorporada al corregiment de Cervera.

En la Guerra dels Segadors la vila defensà la causa de la Generalitat, però aviat fou conquerida per les tropes castellaness i novament ocupada pels exèrcits francesos

(1644), que enderrocaren part de les muralles i la casa de la vila. En la Guerra de Successió es decantà a favor de l'arxiduc Carles, però definitivament al 1711 fou ocupada per les tropes de Felip V. En la Guerra del Francès hi va haver una lluita aferrissada, però els francesos l'ocuparen del 1810 fins al 1814.

La població primitiva de la vila d'Agramunt s'instal·là en l'anomenat *turó del castell*, al peu del qual hi havia la confluència un ventall de camins que van afavorir el desenvolupament de la població. Els trams d'aquests antics camins foren posteriorment els principals carrers del poble.

Entre els monuments més importants del poble, s'hauria de destacar l'església de Santa Maria, edifici romànic declarat monument nacional des del 1931. Fou construïda entres els segles XII i XIII, on es destacaria la portalada principal, obra realitzada per l'anomenada escola lleidatana. També s'hauria de remarcar la torre del Pilar de l'Almenara, construcció defensiva del segle XI que també està al terme municipal d'Agramunt.

El poble de Coscó es troba situat al vessant meridional de la *serra de Montclar*, a la vall del Sió, dintre el terme municipal de l'Oliola a la comarca de la Noguera. És important de remarcar l'església parroquial de *Santa Maria de Coscó*, edifici romànic, amb algunes modificacions posteriors.

Segons la carta arqueològica d'Agramunt i Oliola, podem destacar els següents jaciments:

- Balma de les Puelles: situat al costat de la carretera d'Agramunt a les Puelles, just abans d'arribar al poble. Conjunt de balmes susceptibles d'haver estat habitades. Es va localitzar ceràmica grisa medieval.
- Les Vinyes, Castell Cumot: jaciment situat a uns 500 m de Puelles. Van aparèixer fragments de ceràmica de vernís negre, ceràmica ibèrica i fragments d'àmfora greco-itàlica.
- Sepulcre megalític del Coscó: jaciment no localitzat del que no se'n té molta informació.
- Els Arquells: situat a la carretera que va a Coscó, en el vessant d'un petit turó. Va aparèixer alguna estructura i fragments de ceràmica medieval.

4. DESCRIPCIÓ DEL PROJECTE I METODOLOGIA

El projecte d'actuació de la nova obra preveu dos tipus d'intervencions en el subsòl de les poblacions:

- L'arranjament del camí asfaltat entre Agramunt i Coscó, aquests treballs preveuen l'eixamplament d'aquesta pista en els seus primers 1500 metres per tal de construir una cuneta i l'eixamplament de 10 de les seves corbes per tal de fer-les més obertes.

- Construcció de la nova variant de Coscó, que es realitzarà a les afores de la població.

Els treballs arqueològics han consistit en la prospecció visual de totes les zones afectades per la futura obra de millora del camí asfaltat i la construcció de la nova variant. La zona de les obres on s'ha portat a terme l'estudi arqueològic ha estat documentada fotogràficament.

Finalment s'ha realitzat aquesta memòria arqueològica amb els resultats obtinguts en la intervenció per tal que els organismes competents en prenguin les decisions que considerin més oportunes.

5. DESCRIPCIÓ DELS TREBALLS ARQUEOLÒGICS REALITZATS

Hem dividit l'àrea prospectada en tres zones, A, B i C. Tot seguit passem a descriure cadascuna d'aquestes, tot destacant els seus elements més importants:

Zona A : Aquesta inclouria els terrenys on es té prevista la construcció de la nova variant de Coscó. Aquesta zona està composta de camps de cultiu molt propers a la població. Molts d'aquests terrenys estan en funcionament agrícola actualment, però n'hi ha altres que semblen abandonats o sense cultivar. Els cultius que hi trobem són sembrats.

Aquestes parcel·les estan col·locades en terrasses que es van sobreposant una damunt de l'altre, on el primer camp proper al camí asfaltat està a la cota més baixa, i la resta van pujant de nivell fins arribar a la zona més elevada del poble. En aquest desnivell es pot observar la roca natural que aflora en molts punts, formant alguna petita balma situada als marges de les parcel·les.

També hauríem de remarcar l'existència d'algunes granges i magatzems on es guarda maquinària agrícola i ramadera.

Durant la prospecció arqueològica visual no s'ha localitzat cap estructura que pogués estar relacionada amb un possible jaciment o vestigi arqueològic. Moltes de les zones que es van estudiar estaven llaurades recentment i per tant permetien una millor perspectiva de possibles troballes.

Tot i així els resultats han estat negatius, només s'ha localitzat algun petit fragment de ceràmica moderna i també algun de ceràmica medieval, però sempre de forma molt residual.

Zona B : En aquest sector s'han inclòs les zones on s'havien d'ampliar algunes de les corbes del camí asfaltat ja existent. Algun d'aquests tombs estava proper al jaciment dels Arquells, on es van localitzar algunes estructures d'època medieval. En els treballs de prospecció no s'ha localitzat presència de possibles restes arqueològiques que poguessin ser afectades per l'obra d'arranjament.

Zona C: Aquesta és la zona més propera a la població d'Agramunt. Concretament correspon als primers 1500 m del camí que ens condueix a Coscó. En aquest sector s'ha d'ampliar el camí per la construcció d'una cuneta paral·lela a aquest. Als dos costats de la zona hi trobem un camps de cultiu de sembrat. Aquesta zona també es troba propera al cementiri de la població. En els camps de cultiu no s'hi ha pogut localitzar cap estructura arqueològica, tan sols fragments de ceràmica moderna amb alguns fragments medievals.

6. CONCLUSIONS

Els treballs de prospecció arqueològica realitzats en el traçat de la futura variant de Coscó i en el camí que comunica la població d'Agramunt amb el municipi del Coscó han estat negatius pel que fa a possibles jaciments arqueològics afectats per aquestes obres. No s'ha localitzat cap estructura arqueològica ni cap indicatiu de que aquestes obres poguessin afectar a jaciments, com per exemple el dels Arquells.

Pel que fa a l'existència del possible sepulcre megalític de Coscó no s'ha localitzat i per tant la informació sobre la seva localització continua confusa. Tot i així, la presència de nombroses balmes situades en les immediacions de la vila i grans fragments de roca dispersats per l'entorn de la població porten a pensar que es possible que hagués pogut existir.

Al no haver localitzat indicis arqueològics en la zona afectada per les obres projectades dins els termes d'Agramunt (Urgell) i Coscó (Noguera), podem afirmar que aquestes poden ser dutes a terme sense cap risc d'afectació sobre el patrimoni arqueològic.

Enric Vilalta Ribé, director de la prospecció

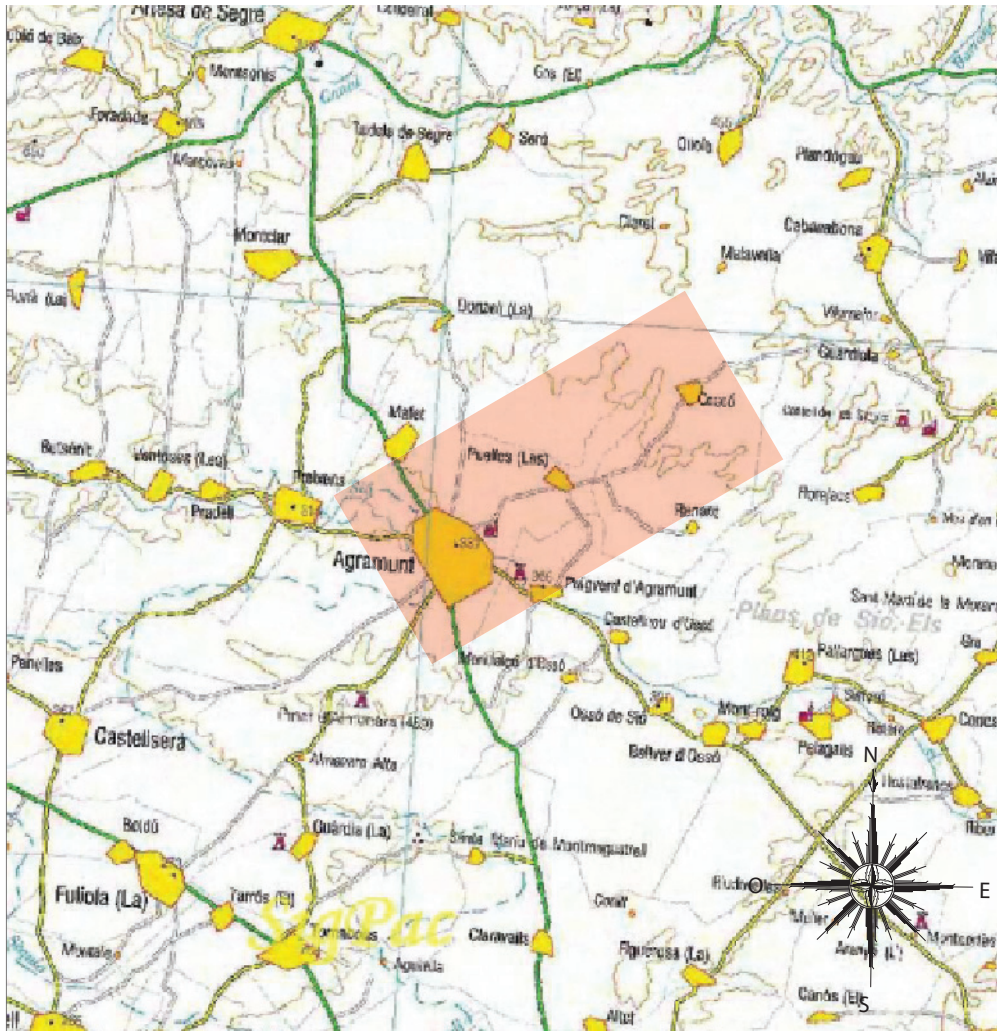
ÀREA SCP

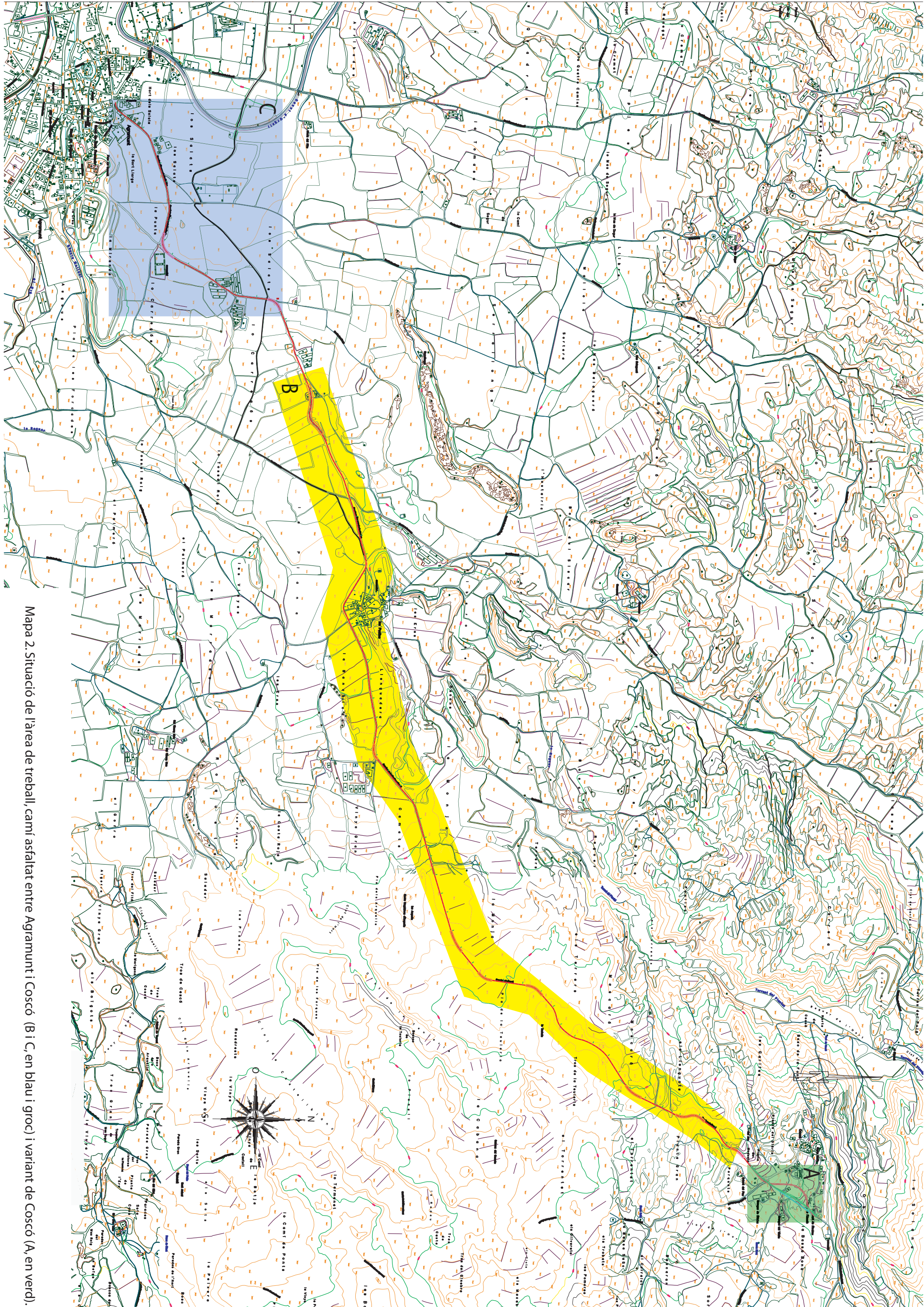
7. BIBLIOGRAFIA

- PERICOT I GARCIA, LLUÍS (1950) : *Los sepulcros megalíticos catalanes y la cultura pirenaica*. Barcelona: Instituto de Estudios Pirinaicos.
- SERRA I VILARÓ (1926) : *Civilització megalítica a Catalunya*. Solsona.
- VV.AA (1997) : *Santa Maria d'Agramunt. A : “ Catalunya Romànica” Vol.24 : El Segrià, les Garrigues, El Pla d'Urgell, La Segarra, l'Urgell*. Barcelona. Enciclopèdia Catalana.
- VV.AA (1983): *Gran geografia comarcal de Catalunya. La Segarra, L'Urgell i la Conca de Barberà*. Vol.9. Barcelona.
- VV.AA (1983): *Gran geografia comarcal de Catalunya. El Segrià, les Garrigues, la Noguera i el Baix Cinca*. Vol.10. Barcelona.

ANNEX 1 : PLANIMETRIA

Mapa 1. Situació de l'àrea de treball, a cavall entre la comarca de l'Urgell i la Noguera (ESCALA 1:134500).

Mapa 2. Situació de l'àrea de treball, camí asfaltat entre Agramunt i Coscó (B i C, en blau i groc) i variant de Coscó (A, en verd).

ANNEX 2 : FOTOGRAFIA

ZONA A : terrenys on s'ha de construir la variant

ZONA A : terrenys llaurats per on passarà la variant

ZONA A : terrenys on anirà la nova variant

ZONA A : petites balmes i fragments de roca

ZONA A :zona on la variant s'ajunta amb el camí existent

ZONA B: punt d'ampliació del camí asfaltat

ZONA B: punt d'ampliació del camí asfaltat

ZONA B: punt d'ampliació del camí asfaltat

ZONA B: punt d'ampliació del camí asfaltat

ZONA B: punt d'ampliació del camí asfaltat a prop del jaciment dels Arquells

ZONA C : tram on s'ampliarà el camí

ZONA C: mur del camp de conreu
paral·lel al camí asfaltat

ZONA C: tram on s'ampliarà el camí

ZONA C : tram on s'ampliarà el camí

À REA